

Pekka Tapanainen

HOITOKALASTUSTA KOVELOLLA

Kovelo on pieni (23.5 ha) järvi Someron itäosassa ja kuuluu Härjänojan osakaskunnalle. Se on Karjaanjoen vesistön latvajärvi, johon ei tule vesiä muista järvistä. Järven korkeus merenpinnasta on 121 m ja siinä on rantaviivaa 4.7 km. Kovelon vedet laskevat Vehka-Patamon ja Myllyjärven kautta Arimaa-järveen. Kovelon rannoille on rakennettu 1970-luvulta alkaen 13 vapaa-ajan asuntoa, jotka sijaitsevat Someron yhteismetsältä vuokratuilla tonteilla.

Someron ylänköjärvitutkimus (Vogt, 2000) osoitti, että kesämökkijärvemme rehevöitymislukemat olivat varsin hälyttävät. Tutkimusraportissa suositeltiin Kovelon veden laadun parantamiseksi erityisesti ulkoisen kuormituksen vähentämistä pyrkimällä nollakuormitukseen ja poistamalla roskakaloja, varsinkin särkiä. Heti raportin saatuaani jaoin sen kopiot kaikille mökkiläisille ja aloitimme oman perheemme osalta roskakalojen pyydystämisen perinteisillä katiskoilla ja verkoilla. Kovelolla ei ole paljoa kalasteltu, joten kalakanta on saanut kehittyä vapaasti. Se on suppea: hauki, ahven, made ja särki.

Verkko- ja katiskapyynnin saaliit olivat aika vaatimattomia, joten päätimme muutaman mökkinaapurin kanssa hankkia hoitopyyntirysän eli paunetin. Saimme rahoitukseen mukaan kaikki mökkiläiset - yhtä lukuun ottamatta. Härjänojan osakaskunta avusti hanketta rahallisesti ja istutti järveen 1500 hauenpoikasta. Mökkiläisten rahoilla istutettiin lisäksi 500 hauenpoikasta.

Hoitopyyntiä vuosina 2003-2005

Hoitopyyntirysä hankittiin vuonna 2003 (Kivikangas Oy:ltä) ja se maksoi 1220 euroa. Rysän korkeus oli 2 m, kalapesän pituus 6 m, välipesän pituus 3 m, aita-verkon pituus 50 m ja rysän solmuväli 8 mm. Rysä levitettiin koemielessä järven jäälle jo huhtikuussa, jotta saatiin hahmotettua, miltä suuri pyydys näyttää. Hoitopyynti aloitettiin toukokuussa 2003, jolloin rysä laskettiin Kovelon kapeimmalle kohdalle, tällöin saatiin sekä aita että pesä kiinnitettyä vastarannalla oleviin puihin.

Paunetin ensimmäinen kokeminen tuotti uskomattoman hyvän saaliin: 4101 ahventa ja 194 särkeä, yhteensä 85 kg kaloja. Erityisen hyvältä tuntui särkisaalis. Sittemmin kalansaaliit pienenevät ja heinäkuun alussa paunettipyynti lopetettiin. Olimme saaneet ohjeet pestä paunetti hyvin, etteivät hiiret ja rotat kiinnostuisi siitä ja repisi sitä. Peseminen osoittautui varsin suuritöiseksi asiaksi, johon kului 27 miestyötuntia. Painepesuria tarvittiin ja kertaalleen saatiin tyhjennettyä yksi kaivo!

Vuonna 2004 vaihdettiin paunetin paikka Kovelon toiseen kapeikkoon, josta verkoilla oli saatu hyvin pikkukaloja. Kiinnityskepit vietiin järveen jo jäiden aikana. Tämän vuoden saalis jäi selvästi huonommaksi kuin edellisen vuoden. Yksi syy oli ilmeisesti se, että sijoituspaikka oli syvemmillä ja kalat uivat ali pyydyksen. Yllättäen saimme paunetista ison kuhan, joka kuitenkin laskettiin takaisin järveen pikkukaloja syömään. Kuhan ei tiedetty kuuluvan lainkaan Kovelon kalakantaan. Kaikki järvestä poistetut kalat on viety kaukana rannalta olevaan erityiseen kalakuoppaan, josta metsän eläimet ovat ne syöneet.

Vuonna 2005 paunetti sijoitettiin jälleen samaan paikkaan, jossa se oli ollut vuonna 2003. Näin pystyttiin käyttämään hyväksi järvessä jo olevia vanhoja kiinnityskeppejä. Vuoden 2005 kalansaalis pieneni edelleen. Paunetin ohella jatkoimme hoitokalastusta verkoilla ja perinteisillä katiskoilla. Valitettavasti muiden mökkiläisten kalastaminen on ollut vain muutaman katiskan varassa.

Keväällä 2005 kuulumme Weke-katiskasta (valmistaja Korpi-Weikko Oy, Korpilahti), jolla oli saatu erinomaisia saaliita ”roskakaloja” pyydetessä. Huhtikuussa kokeilimme yhtä Wekeä: ensimmäisellä kerralla saatiin saaliiksi 324 ahventa ja seuraavalla kerralla jopa 426 ahventa. Vieressä, noin 10 metrin päässä ollut perinteinen katiska keräsi vain 6 ahventa. Hankimme 2 Wekeä lisää ja koko vuoden 2005 aikana saimme Wekellä 11428 ahventa, mutta jostain syystä ei yhtäkään särkeä.

Keväällä 2005, sijoittaessamme paunettia järveen totesimme siinä reikiä. Kun kokemuksesta tiesimme paunetin pesemisen työläyden, päätimme luopua sen käytöstä kyseisen pyyntikauden jälkeen. Weke-katiskoja hankittiin lisää ja niillä on voitu poistaa roskakaloja koko järven alueelta ja koko avoveden ajan.

Vuoden 2005 ahvenista saatiin Weke-katiskoilla 11428 kpl (137 kg). Ahvenet olivat kooltaan pienempiä kuin muilla pyydyksillä saadut. Hauet ja yli 15 cm pituiset ahvenet olemme heittäneet takaisin järveen, mikäli ne ovat olleet elossa. Esimerkiksi vuonna 2005 takaisin järveen laskettiin 94 haukea ja 101 ahventa. Kolmen vuoden hoitopyynnin aikana saatiin myös muutama made. Hoitopyynnin kokonaistulokset on koottu taulukkoon 1.

Taulukko 1. Särkien ja ahventen hoitopyyntisaaliit Kovelolta vuosina 2003-2005

vuosi	Hoitopyyntiryssä				Katiskat ja verkot			
	särjet kpl	ahvenet kpl	yht. kpl	yht. kg	särjet kpl	ahvenet kpl	yht. kpl	yht. kg
2003	649	8915	9564	186	301	3806	4107	165
2004	322	1279	1601	59	86	3366	3452	127
2005	129	1390	1519	41	32	13621	13653	206

Hoitokalastuksen vaikutukset

Virallisia tuloksia hoitokalastuksen vaikutuksista ei toistaiseksi ole. Omat havaintoni osoittavat, että särkikalasaaliit ovat pudonneet jyrkästi. Vuonna 2001 saaliina oli 583 särkeä, kun taas vuonna 2005 suuremmalla pyydysmäärällä ja laajemmalla pyyntialueella vain 161 kpl. Ahvenien keskikoko on selvästi kasvanut ja se näkyy myös takaisin järveen laskettujen määrässä. Haukikanta on kasvanut ja haukia on saatu tasaisesti eri kokoja.

Vuonna 2006 on tarkoitus jatkaa hoitokalastusta Weke-katiskoilla, perinteisillä katiskoilla ja verkoilla. Särkien pyydystämistä varten hankitaan Särkitupa-niminen pyydys (valmistaja Kivikangas Oy, Pietarsaari) ja Weke-katiskoihin erityisiä särkisyöttejä.

Kirjallisuus:

Vogt, Hans 2000: Someron ylänkötjärvien vedenlaatu ja tila vuonna 2000 sekä järvien hoidon perusteet. Someron vesiensuojeluyhdistys ja Someron kaupunki.